

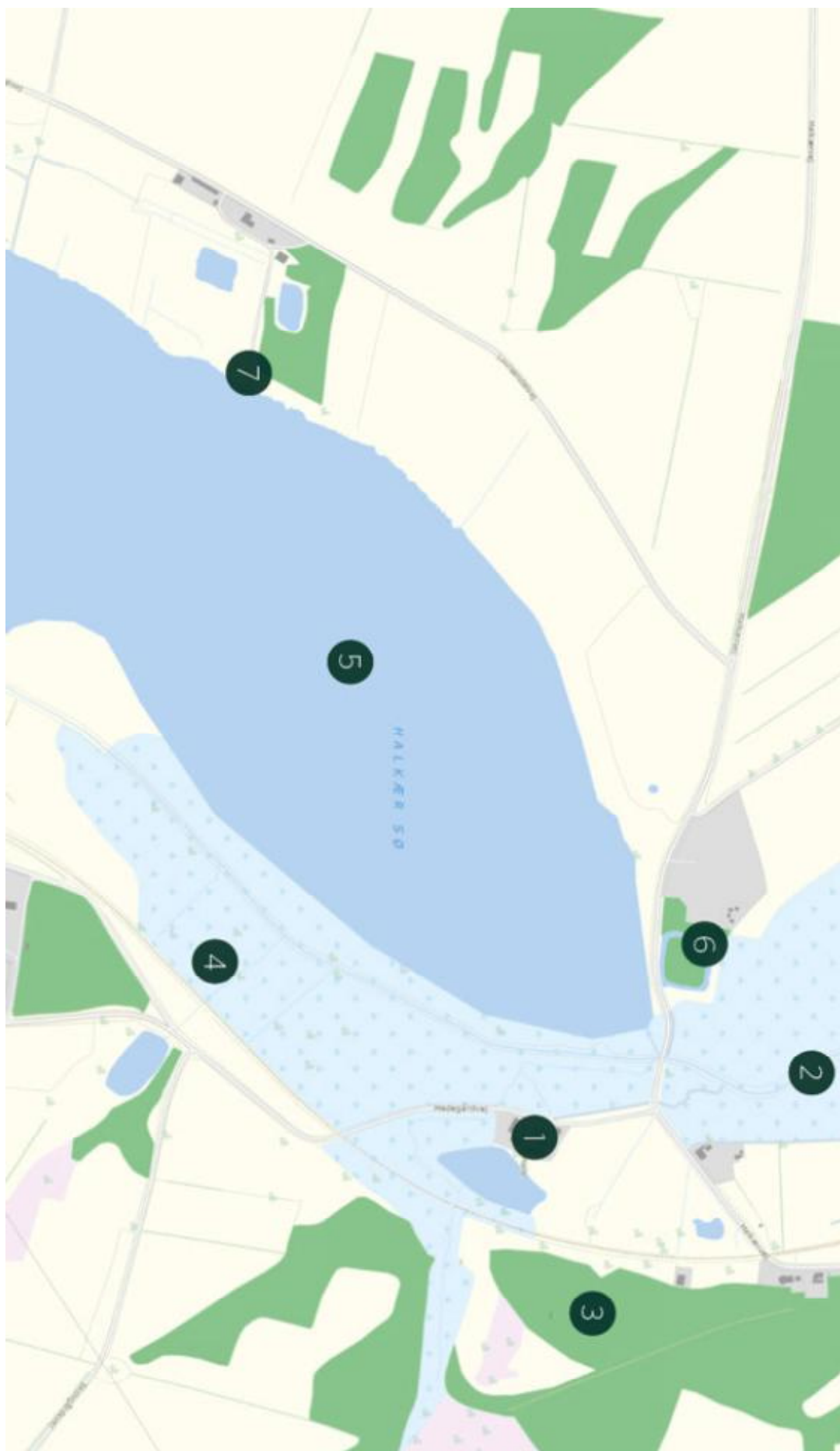

Velkommen til Halkær Mølle Naturcenter

Dette "Grønne Forsamlingshus" bruges til naturformidling for skolerne, aktivitetsdage, foreningsaktiviteter og der er adgang til madpakkerum og toilet.

Læs mere om stedet i de 2 udstillinger og på www.nst.dk/Halkaer. På vandreturen kan du opleve mølledammen, den naturgenoprettede Halkær Sø og nyde den flotte udsigt over Halkær Bredning. Besøg også Halkær Voldsted.

1. Halkær Mølle Naturcenter

I avlsbygningerne til møllen og i selve møllehuset er der altid åbent, og du kan se udstillinger om ådalens natur, møllens historie og livet på landet for ca. 100 år siden. Du finder udstillingerne gennem porten i laden ud mod vejen og i møllehuset, hvor vandhjulet igen kører.

Du kan blandt andet få et indtryk af livet på landet i perioden fra 1850 til 1950, som det formede sig og skiftede for børn, kvinder og mænd gennem de fire årstider. Du kan også lære mere om naturen i ådalen og de mange naturgenopretningsprojekter, der er gennemført i området. Der er en udstilling af gamle landbrugsredskaber, ligeom du kan se en stald, et karlekammer og en aftægtsstue indrettet med tidstypisk interiør.

2. Halkær Å

Halkær Å, der har sit udspring syd for Aars og løber nordpå for at munde ud i Halkær Bredning syd for Sebbersund ved Limfjorden, havde indtil år 1900 et naturligt forløb. Engene ned til åen blev afvandet med grøfter og benyttet til græsning og høstet. I begyndelsen af 1900-tallet blev Halkær-Ejdrup Pumpelag etableret og man afvandede den del af ådalen, der ligger nord for Vegger. Afvandingen blev endnu mere effektiv efter, at man havde anlagt en landkanal vest for området og reguleret og inddiget Halkær Å. Herefter blev området brugt til landbrug med korn- og græsmarker. I 2005 blev pumpelaget nedlagt, og man skabte et vådområde.

Søen og åen er stadig adskilt af det oprindelige dige, for at gøre det lettere for små havørreder at vandre ned ad åen om foråret. Kun en mindre del af vandet i åen ledes ind til søen i dens sydlige del og ud i Halkær Å igen ved afløbet ved Halkær Bro.

3. Udsigten

Bag bygningerne ved Halkær Mølle får du en fantastisk udsigt over hele ådalen samt møllen, overdrevsarealerne, Møllesøen og Halkær Sø.

4. Halkær Ådal

Halkær Mølle ligger i Halkær Ådal, der strækker sig over 20 km fra Limfjorden ved Sebbersund i nord til Aars i syd. Møllen ligger i ådalens nordlige del, nær Halkær Bredning og i nær tilknytning til Halkær Hovedgård og landsbyen Halkær.

Ådalen rummer særligt beskyttede naturtyper som indlandssalteng, der giver liv til særlige urter og græsarter på grund af saltholdigt grundvand.

5. Halkær Sø

Halkær Sø pynter smukt i den brede ådal, her set fra vest mod Hedegårde. Hvor søen ligger, var der i stenalderen en fjordarm. Ådalen har tidligere været intensivt dyrkede landbrugsarealer, der var beskyttet bag diger og afvandet af pumper. Arealerne har sat sig betydeligt igennem tiden, og det skabte grundlaget for man kunne skabe den 100 ha store Halkær Sø, der blev indviet 11. juni 2006. Søen blev anlagt af Nordjyllands Amt med støtte fra Vandmiljøplan II. Søen er privatejet, og badning, sejlads og fiskeri må kun ske efter aftale med lodsejerne.

6. Halkær Voldsted

Halkær Voldsted er en såkaldt herregårdsplads. Det stammer fra den seneste del af middelalderen og den efterfølgende renæssance (1400-1600-tallet). Herregårdspladserne er karakteriseret ved en firesidet banke med gårdens beboelseshuse omkranset af en voldgrav. Avlsbygningerne har ligget på det faste land ved siden af banken. Den omgivende voldgrav skulle signalere status og magt, mere end at have forsvarsmæssigt betydning.

Halkær Voldsteds oprindelige form og alder kendes ikke præcist. Muligvis har voldstedet oprindeligt mindet om Herregård, der ligger ca. to km mod syd, nu midt i Halkær Sø. Herregård er dateret til kort efter 1363 og bestod af bygninger opført i træ på en lav firesidet banke med en omgivende palisander af træstammer. 1300-tallet var en urolig periode, hvor der landet over blev anlagt talrige tilflugtsborge i vejsomt og sumpet terræn.

Halkærs hovedbygninger på borgbanken blev revet ned i 1800-tallet, og gårdens nye stuehus blev opført ved avlsbygningerne umiddelbart vest for voldstedet. Ved nedrivningen af det seneste stuehus blev der fundet genbrugte materialer fra borgbankens trefløjede anlæg, bl.a. store røde teglsten (munkesten) og 63 kvadersten af granit, oprindeligt fremstillet i 1100-1200-tallet til en kirke.

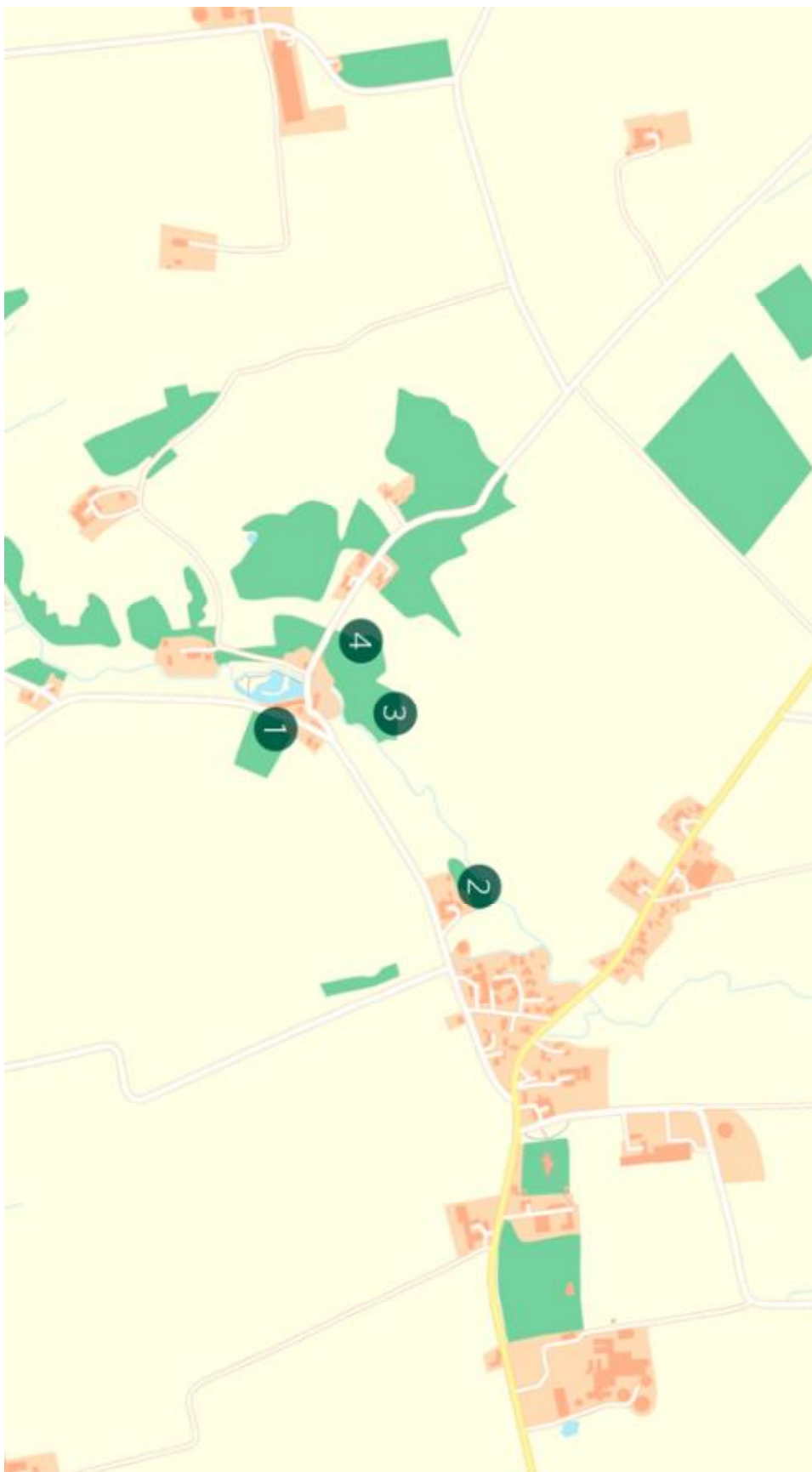
Voldstedet benyttes nu som primitiv overnatningsplads med shelters.

7. Fugletårne

Der er to fugletårne ved Halkær Sø. Både på øst- og vestsiden af søen. På vestsiden ligger fugletårnet diskret i en bevoksning ved søbredden. Der er adgang via en sti fra P-pladsen på Louisendalvej.

Vokslev

1. Huul Mølle

Huul Mølle er sammen med Klæstrup Mølle de eneste bevarede af de syv vandmøller, der gennem århundreder har udnyttet vandkraften i Binderup Å. Møllen er nævnt første gang i 1440 under navnet Gudtzgift Mølle og tilhørte da Viborg Domkapitel. Huul Mølle har to mølledamme, en gammel himmerlandsk tradition, der betød, at man kunne opstemme i den øverste dam, mens man brugte vandet i den nederste. Disse mølledamme blev i 2010 genetablerede, og området omkring dammene er nu offentligt tilgængeligt med stier, broer og bænke. Den gamle vandmølle Huul Mølle kan ses fra vejen og stierne, men der er ikke offentlig adgang til selve møllebygningen. Ved møllen er opsat en infotavle.

2. Binderup Å

Binderup Å er i dansk sammenhæng helt unik, fordi den har bevaret et ureguleret, naturligt og dynamisk forløb på en godt 13 km strækning fra Kalstrup til udløbet i Nibe Bredning, kun afbrudt af opstemninger ved fire dambrug og Klæstrup Vandmølle. Den strækning af Binderup Å, der løber langs Vokslev Kalkgrav, er en af de bedste strækninger af åen, da insekter og ørreder her har optimale forhold. I 2010 blev åens opstemning og en dårligt fungerende fisketrappe, erstattet med et cirka 160 m langt stryg, som kan rumme hele åens vandføring, også ved store afstrømninger. Alle fiskearter og smådyr kan nu vandre forbi Huul Mølle. Denne faunapassage, det rene vand og grødebænker med vandranunkel og vandstjerne, der skaber fysisk variation og danner fiskeskjul, betyder, at denne strækning er tæt på at være det perfekte vandløb. Det er også en af Danmarks bedste gydepladser for ørreder. Der er gode muligheder for lystfiskeri ved åen.

3. Vokslev kalkgrav

Vokslev Kalkværk har gravet kalk på begge sider af Huulmøllevej, men kun kalkgraven på Naturstyrelsens ejendom er tilgængelig i dag. Kalkgraven er af international betydning, da det er et af de få steder, hvor man kan studere grænselaget, der ligger imellem Kridttidens bløde skrivekridt og Tertiærtidens hårde bryozokalk. Dette lag er aflejret i havet for 65 millioner år siden og indeholder sjældne grundstoffer og mineraler, der normalt ikke findes på jordens overflade, men derimod kendes fra nogle meteoriter. En videnskabelig teori lyder, at kloden blev ramt af en kæmpe meteor for 65 millioner, som betød, at halvdelen af alle dyr og planter uddøde pludseligt, herunder dinosaurerne. Naturstyrelsen har frilagt fundamenterne af den del af det gamle kalkværk, der rummede kalk- og teglovnen. Ved kalkgraven findes også en lille udstilling om stedets geologi og historie.

Kalkoverdrevene, som man i Danmark næsten kun finder i Nordjylland, har en speciel plantevækst med mange arter, der enten har forkærlighed for en kalkrig jordbund eller særlig evne til at overleve i det specielle miljø.

I Vokslev Kalkgrav er der desuden mulighed for at finde forstenede søpindsvin og andre fossiler, men skrænterne i kalkgraven er farlige, fordi de kan skride. Specielt ved skiftende frost- og tøvejr og i perioder med meget regn vil der være særlig risiko for skred eller nedfald af større eller mindre kalk- og flintblokke. Kig derfor altid op, før du kigger ned!

4. Binderup Ådal

Binderup Ådal er en af Himmerlands smukkeste ådale med et markant landskab og flotte udsigter. Fra den nyanlagte Vokslev-sti der går igennem ådalen, kan man opleve mange forskellige plantesamfund såsom kalkgravens frodige krat, løvskov og det åbne afgræssede kalkoverdrev på ådalens skrænter.

Den bedste udsigt får man måske fra Storkebakken, hvor man kan se ud over de gentablerede mølledamme, digerne, stierne og det nye vandløb

På toppen af Storkebakken finder man en stensætning opført af Jokum Jensen, der bestyrede og senere blev ejer af Vokslev Kalkværk. I de fire yderste sten i stensætningen er indhugget citaterne:

- Tycho Brahe: Ikke at synes - men at være
 - Cisterciensermunkene: Bed og arbejd
 - Søren Kierkegaard: Aldrig færdig - altid på vej
 - Rasmus Rask: Vort Fædreland - Skylder man alt, hvad man kan udrette
- Inskriptionerne på stenene opfordrer til flid, gudfrygtighed og patriotisme, og er udtryk for den ånd, der opstod efter 1864, hvor Danmark mistede Sønderjylland. Tidens ånd er udtrykt i det kendte udsagn: "Hvad udad tabes skal indad vindes," der blev lanceret i 1872.

På den 5. sten i midten af stensætningen er indgraveret årstallet 1920, samme år som stensætningen blev rejst, og Sønderjylland blev genforenet med Danmark.